

Współpraca regionalna na przykładzie Hesji

Lothar Dicks

Pomoc ludziom w ich problemach związanych z uzależnieniem dotyczy dużej grupy osób i jest bardzo trudnym zadaniem stojącym przed specjalistami. W niektórych regionach problem uzależnień narasta i staje się coraz bardziej złożony. Wymaga zróżnicowanych reakcji terapeutycznych. Dlatego konieczne jest zarówno stałe doszkadzanie personelu pracującego z osobami uzależnionymi, jak i superwizja. Realizacja tej potrzeby nie jest łatwa z uwagi na ograniczone możliwości osobowe i finansowe w systemie pomocy. Współpraca regionalna to środek umożliwiający podjęcie tego zadania przy uwzględnieniu wszystkich istniejących ograniczeń. W dziedzinie pomocy osobom uzależnionym profesjonaliści nie mogą sobie pozwolić na dublowanie pracy, a także na konkurencyjną walkę o uznanie i zasoby materialne.

W ramach tak rozumianej współpracy istotną rolę mogą odegrać zarówno małe organizacje, jak i duże, dysponujące kompleksową ofertą pomocy. Oba typy podmiotów muszą jednak należeć do tego samego spójnego systemu i dążyć do realizacji tych samych celów. Na terenie Hesji wypracowano formy współpracy i koordynacji o różnym stopniu intensywności:

- kontakty telefoniczne między pracownikami różnych instytucji;
- kontakty osobiste między specjalistami;

- kontakty telefoniczne lub osobiste pomiędzy przedstawicielami kierownictw organizacji.

Skala problemów opisanych na wstępie wymaga jednak znacznie dalej idących form współdziałania i koordynacji, takich jak:

- wspólne doszkadzanie i superwizja personelu;
- wspólne planowanie regionalnej pomocy dla uzależnionych;
- wspólne negocjacje z instytucjami płatniczymi;
- wspólna reklama.

Jeżeli istnieje wola takiego współdziałania oraz świadomość, że jest to najlepsza droga do zbudowania skutecznego systemu pomocy uzależnionym, kolejnym krokiem jest wypracowanie optymalnej struktury współpracy i koordynacji. Bez przemyślanych i wypróbowanych struktur taka współpraca nie będzie efektywna, a tym samym nie będzie możliwe zaoferowanie wykwalifikowanej pomocy.

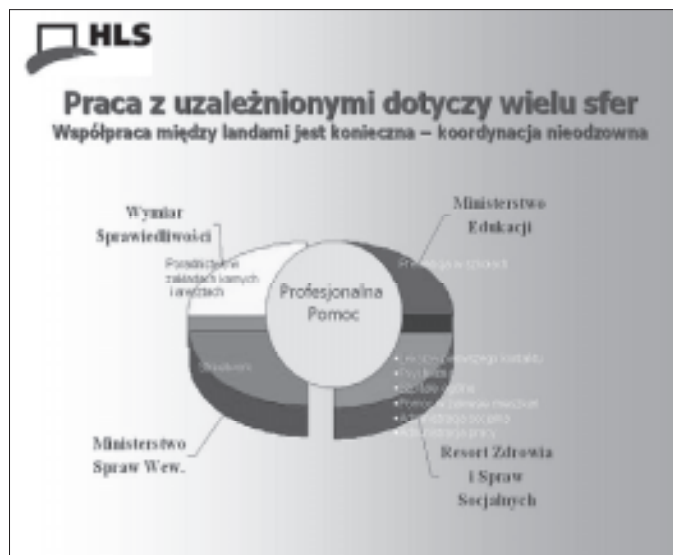
Współpraca regionalna na przykładzie Hesji

System pomocy osobom uzależnionym w Hesji funkcjonuje w ramach wymiaru sprawiedliwości, którego pracownicy działają w zakładach karnych i aresztach, oferując możliwość wyjścia z nałogu i pomagając w jej realizacji oraz w obszarze wpływów ministerstwa spraw wewnętrznych.

Osoby zaangażowane w system pomocy realizują także projekty profilaktyczne we współpracy z ministerstwem edukacji, a więc w praktyce ze szkołami. W sferze objętej działaniami resortu zdrowia i spraw socjalnych, system pomocy to przede wszystkim poradnictwo i terapia. Wszystkie zarysowane obszary powinny znajdować się w gestii otwartych na współpracę instytucji rządowych (Rys. 1). To właśnie strona rządowa musi więc dać dobry przykład kooperacji. W Hesji jej egzemplifikacją jest komisja „Narkotyki i Uzależnienia”, w której współdziałać próbują cztery ministerstwa oraz instytucje płatnicze.

Finansowanie pomocy skierowanej do osób uzależnionych jest w Niemczech procesem

Rys. 1. Praca z uzależnionymi dotyczy wielu sfer

Rys. 2. Podział kompetencji w zakresie rozwiązywania problemu uzależnień

bardzo złożonym. Rehabilitacja finansowana jest przez ubezpieczenie rentowe. Administracja resortu pracy zajmuje się reintegracją na rynku pracy, a kasy chorych przejmują koszty detoksykacji. Szesnaście landów finansuje pojedyncze projekty lub poradnie.

Władze komunalne wspierają poradnie i projekty mieszkaniowe, przejmują także koszty związane z działaniami na rzecz nieletnich (Rys. 2).

Jeżeli nie zostanie ustalona jasna struktura koordynacji działań, będziemy mieli do czynienia z kosztownym chaosem odbijającym się negatywnie na chorych. Dlatego w Hesji powstała grupa robocza reprezentująca instytucje płatnicze, której zadaniem jest ograniczanie do minimum tarć we współpracy z realizatorami programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych.

Pomoc osobom uzależnionym jest w Hesji oferowana praktycznie wyłącznie przez organizacje pozarządowe. Władze centralne i komunalne finansują co prawda pracę tych instytucji, jednak pozostają one autonomiczne w wymiarze etycznym i organizacyjnym. Są one zrzeszone w pięciu centralnych federacjach organizacji dobroczynnych, odgrywających w Niemczech istotną rolę w zakresie polityki socjalnej państwa. Na potrzeby pomocy osobom uzależnionym federacje założyły samodzielne stowarzyszenie prawne – „Heskie Centrum ds. Uzależnień” (Rys. 3). Swym członkom i poszczególnym organizacjom na terenie Centrum oferuje pomoc w zakresie informacji i poradnictwa. Formułuje zasady działania, kieru-

jąc się dążeniem osiągnięcia i utrzymania wysokich standardów pomocy uzależnionym.

Personel Centrum (3 etaty) jest finansowany przez rząd landu. Uzyskuje także środki z datków oraz od kas chorych i federacji członkowskich.

Z pomocą tych środków finansowych Centrum (Rys. 4):

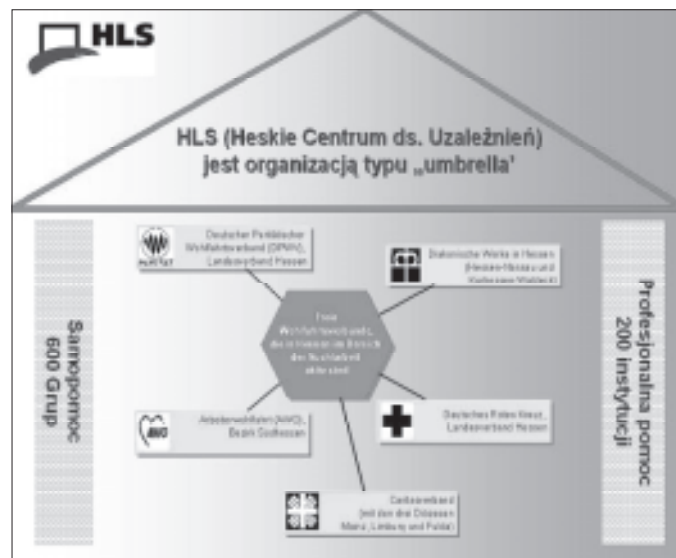
- Formułuje specjalistyczne opinie (np. na temat standardów leczenia substytucyjnego itd.), organizuje i podtrzymuje kontakty ze środowiskiem medycznym i akademickim, umożliwia organizacjom pozyskiwanie informacji poprzez bibliotekę elektroniczną, zajmuje się także publikacją materiałów.
- Reprezentuje federację na zewnątrz, uprawia lobbing, dostarcza swym członkom wszelkich informacji koniecznych do podejmowania często złożonych decyzji. Utrzymuje kontakty z Krajowym Centrum Federacji (DHS). Ponadto zajmuje się dystrybucją środków państwowych wśród 600 heskich grup samopomocy, ułatwiając im pracę poprzez przejęcie tzw. kosztów rzeczowych.
- Oferuje szkolenia w dziale nazwanym „Akademia”, organizuje konferencje poruszające aktualne problemy zwłaszcza w wymiarze regionalnym oraz fora specjalistyczne, w których uczestniczą przedstawiciele świata polityki, instytucji płatniczych oraz nauki.

Realizacji opisanych działań nie mogłaby podjąć się pojedyncza organizacja zajmująca się pomocą uzależnionym. Nawet bardzo duża organizacja musiałaby ponieść ogromne nakłady, aby zaoferować profesjonalny system informacyjny i szkoleniowy. Konkurencja istniejąca pomiędzy federacjami i ich poszczególnymi członkami w terenie zyskuje poprzez wspólne działanie w ramach Centrum wymiar konstruktywny. Dzięki takiej formule nie obserwujemy niekorzystnego traktowania mniejszych instytucji, w kontaktach z władzami i instytucjami płatniczymi mogą one czuć się bezpiecznie i mówić otwarcie o swoich problemach. Nawet, jeśli dobra struktura tak rozumianej współpracy nie jest w stanie w pełni zapobiec występowaniu rozbieżności i nieudany projektom, staje się możliwy do osiągnięcia założony cel, jakim jest osiągnięcie wysokich standardów jakościowych w zakresie pomocy uzależnionym przy oszczędnym wykorzystaniu nakładów osobowych i materialnych.

Przedstawiony system współpracy praktykowany w Hesji nie jest oczywiście jedyną możliwą propozycją. Cel nadrzędny może zostać osiągnięty również poprzez stworzenie innych struktur. Dotychczasowe doświadczenia w Hesji pozwalają jednak określić obraną drogę jako bardzo satysfakcjonującą i przynoszącą wymierne efekty. □

Autor jest byłym Pełnomocnikiem ds. Narkomanii Landu Hesji.

Rys. 3. Heskie Centrum ds. Uzależnień

Rys. 4. Świadczenia Centrum

